

Uchwała z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZP 145/06

Sędzia SN Jacek Gudowski (przewodniczący)

Sędzia SN Antoni Górski (sprawozdawca)

Sędzia SN Grzegorz Misiurek

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Mariana Zdzisława N. przeciwko "I." sp. z o.o. w C. w likwidacji o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 24 stycznia 2007 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 17 października 2006 r.:

"Czy opłatę stałą w wysokości określonej w art. 29 pkt. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398ze zm.) pobiera się od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki?"

podjął uchwałę:

Do opłaty od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki nie ma zastosowania art. 29 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.).

Uzasadnienie

Od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwał pozwanej spółki powód uiszczył opłatę podstawową. Zarządzeniem z dnia 7 września 2006 r. przewodniczący zwrócił pozew jako nienależycie opłacony, uznając, że właściwą opłatą jest opłata stała w wysokości 2000 zł, przewidziana w art. 29 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398, ze zm. – dalej: „u.k.s.c.”), stosowanego w drodze analogii.

Rozpoznając zażalenie na to zarządzenie, Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości, które przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wątpliwość, która stanowi przedmiot rozpoznawanego zagadnienia prawnego bierze się stąd, że w art. 29 ust. 3 u.k.s.c., regulującym wysokość opłaty od pozwu o uchylenie uchwały organów spółki, nie wspomniano o opłacie od żądania stwierdzenia nieważności uchwał, mimo że takie roszczenie przewidziane jest wprost w art. 253 § 1 i w art. 426 § 1 k.s.h.

Stosownie do art. 14 ust. 1 u.k.s.c., opłatę podstawową pobiera się w sprawach, w których przepisy nie przewidują opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej. Według tego przepisu, ma ona zatem w pewnym sensie charakter "awaryjny", tzn. wchodzi w grę wtedy, gdy ustawa przesądza, że pismo podlega opłacie, lecz nie wskazuje jej wysokości. Należy jednak podkreślić, że ustawa nie przewiduje, poza przypadkiem uzyskania zwolnienia przez sąd od kosztów sadowych, w żadnej kategorii spraw pobierania od pozwu opłaty podstawowej, wobec czego należy odrzucić taką możliwość również w sprawie niniejszej.

Pogląd, że opłata powinna wynosić 2000 zł, jest oparty na założeniu, iż w nowej ustawie o kosztach istnieje luka co do regulacji opłaty od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki, którą trzeba uzupełnić przez odwołanie się do analogii z art. 29 pkt 3 u.k.s.c. Należy jednak pamiętać, że z założenia racjonalnego ustawodawstwa wynika także domniemanie kompletności i spójności regulacji prawnej (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 1993 r., I PRN 58/93, OSNCP 1994, nr 2, poz. 45 i uchwały z dnia 5 lutego 1987 r., III CZP 97/86, OSNCP 1988, nr 2-3, poz. 32), które dopuszcza korzystanie z analogii w wyjątkowych przypadkach. Chodzi o sytuacje, w których przy użyciu innych metod interpretacyjnych tekstu prawnego nie da się wyprowadzić z niego normy prawnej „pasującej” do rozpoznawanego w sprawie stanu, a jednocześnie gdy są w tym tekście regulacje dotyczące kwestii o bardzo bliskim podobieństwie do przedmiotu rozstrzygnięcia. Dopiero wówczas można mówić o istnieniu luki prawnej, którą da się usunąć w drodze *analogiae legis*. Taka sytuacja nie zachodzi jednak w sprawie niniejszej.

W art. 29 u.k.s.c. ustawodawca wyraźnie uregulował opłatę od pozwu w wysokości 2000 zł tylko w trzech kategoriach spraw dotyczących spółek: rozwiązania spółki, wyłączenia z niej wspólnika oraz uchylenia uchwały organu spółki. Nie wymienił dalszych powodów, przewidzianych w kodeksie spółek handlowych – o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki oraz o ustalenie nieistnienia takiej uchwały. Należy przyjąć, że jest to regulacja wyczerpująca, chyba

że z przepisów ustawy nie da się wyprowadzić wniosków co do wysokości opłat od tych dwóch, pominiętych we wspomnianym przepisie, kategorii powództw. Trzeba przy tym podkreślić, że przy ewentualnym stosowaniu analogii uzasadniona jest wzmożona ostrożność, gdyż w grę wchodzi obciążenia fiskalne.

Odwoływanie się do analogii w rozpoznawanym przypadku nie jest jednak konieczne, z przepisów ustawy da się bowiem wyprowadzić zasadę, według której powinno się pobierać opłatę od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki. Należy odwołać się do stanowiska wypracowanego w orzecznictwie na gruncie poprzedniej ustawy o kosztach, zgodnie z którym rodzaj opłaty zależy od charakteru kwestionowanej uchwały, a zatem od tego, czy dotyczy ona spraw majątkowych, czy niemajątkowych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2001 r., V CZ 150/01, OSNC 2002, nr 6, poz. 78, z dnia 9 stycznia 2003 r., I CK 339/02, "Izba Cywilna" 2003, nr 10, s. 39, z dnia 27 lutego 2003 r., IV CZ 5/03, "Izba Cywilna" 2003, nr 12, s. 45, z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZ 41/04, z dnia 7 lipca 2005 r., V CZ 81/05, nie publ. lub z dnia 10 sierpnia 2005 r., I CZ 55/05, nie publ.). Po ustaleniu, według tego kryterium, charakteru uchwały, należy się opłata stosunkowa od żądania stwierdzenia nieważności uchwały o charakterze majątkowym lub stała w przypadku uchwały o charakterze niemajątkowym. Pozwala to na sformułowanie tezy, że do opłaty od pozwu w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały organu spółki nie ma zastosowania art. 29 pkt 3 u.k.s.c.

Za trafnością tego stanowiska przemawia dodatkowo treść ustawy z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2007 r. Nr 21, poz. 123) nowelizującej m.in. art. 29 u.k.s.c. przez dodanie punktu czwartego do tego przepisu o treści: „stwierdzenie nieważności uchwały wspólników lub uchwały walnego zgromadzenia spółki”. W ten sposób ustawodawca dał wyraz temu, że w dotychczasowej wersji art. 29 pkt 3 u.k.s.c. nie obejmował opłaty od pozwu w tej kategorii spraw.

Z tych przyczyn na podstawie art. 390 k.p.c. orzeczono, jak w uchwale.